

Kohtuasi C-432/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

14. september 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgericht Wien (Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

28. august 2020

Kaebaja:

ZK

Vastustaja:

Landeshauptmann von Wien

[...]

Eelotsusetaotlus,

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 ja
Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel
(eelotsuse kiirmenetlus)

Põhikohtuasja pooled [...]:

a) kaebaja: ZK, sünd. 1985,
1130 Viin,
kodakondsus: Kasahstani

[...]

[...]

b) vastustaja: Landeshauptmann von Wien, MA 35,
1200 Viin, [...] **[lk 2]**

Verwaltungsgericht Wien (Viini halduskohus, Austria) tegi [...] ZK (sünd.: 1985,
kodakondsus: Kasahstani) kaebuse suhtes Landeshauptmann von Wien'i (Viini

liidumaa valitsusjuht), Magistratsabteilung 35 (linnavalitsuse 35. osakond), 9. juuli 2019. aasta otsuse peale, [...] mis puudutas ZK elamisloa „Daueraufenthalt EU“ (pikaajaline elanik – EL) pikendamise taotluse tagasilükkamist,

KOHTUMÄÄRUSE

I. Euroopa Liidu kohtule esitatakse ELTL artikli 267 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku iga ükskõik kui lühike füüsiline viibimine ühenduse territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul välistab pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise selle sätte kohaselt?
2. Juhul, kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele eitavalt: millistele kvalitatiivsetele ja/või kvantitatiivsetele nõuetele peavad ühenduse territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul viibimised vastama, et välistada pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamist? Kas ühenduse territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul viibimised välistavad pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise üksnes siis, kui sel perioodil oli asjaomase kolmanda riigi kodaniku harilik viibimiskoht või tema huvide peamine kese ühenduse territooriumil?
3. Kas liikmesriigi õiguskorras kehtivad sätted, mis näevad ette pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on küll 12 järjestikuse kuu jooksul ühenduse territooriumil viibinud, kuid seal ei olnud tema harilik viibimiskoht ega tema huvide peamine kese, on kooskõlas direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punktiga c? [lk 3]

II. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 lõike 2 kohaselt teeb Verwaltungsgericht Wien Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku iga ükskõik kui lühike viibimine ühenduse territooriumil 12 järjestikuse kuu jooksul välistab pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise.
2. Liikmesriigi õiguskorras kehtivad sätted, mis näevad ette pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik on küll 12 järjestikuse kuu jooksul ühenduse territooriumil viibinud, kuid seal ei olnud tema harilik viibimiskoht ega tema huvide peamine kese, ei ole kooskõlas direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punktiga c.

III. [...] [liikmesriigi menetlusõigus]

Põhjendused**A. Sissejuhatus**

1. ZK, sündinud 1985. aastal, Kasahstani kodanik (edaspidi „kaebaja“), esitas 12. augustil 2019 Austria föderaalset põhiseaduse (Bundes-Verfassungsgesetz) artikli 130 lõike 1 punkti 1 ja artikli 132 lõike 1 punkti 1 alusel tähtaegselt kaebuse [...] Landeshauptmann für Wien'i (edaspidi „vastustaja“) 9. juuli 2019. aasta otsuse peale. Nimetatud otsusega jättis vastustaja rahuldamata kaebaja 6. septembri 2018. aasta taotluse pikendada tema elamisluba „Daueraufenthalt EU“ vastavalt Austria riiki elama asumise ja seal elamise seaduse (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz; edaspidi „NAG“) § 20 lõikele 4 koostoimes sama seaduse §-ga 2. Kaebaja ei viibinud ajavahemikul 2013. aasta augustist kuni 2018. aasta augustini (ja ka pärast seda) asjakohaste ümberlukkamatute toimiku materjalide kohaselt kordagi 12 järjestikuse kuu jooksul või pikemalt väljaspool ühenduse territooriumi. Ühenduse territooriumil viibimised keetsid – nagu samuti ümberlukkamatult ning kaebuse suulisel menetlemisel tuvastatud – ainult mõne päeva aastas.
2. 25. oktoobril 2019 toimus Verwaltungsgericht Wien'is avalik kohtuistung, mille käigus tegi kaebaja advokaat [lk 4] pärast kohtuasja asjaolude selgitamist ettepaneku esitada Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) eelotsuse saamiseks mitu küsimust direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (edaspidi „direktiiv 2003/109/EÜ“) artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendamiseks.

B. Asjakohane õiguslik olukord

3. Liidu õigusnormid:

Direktiivi 2003/109/EÜ artiklid 8 ja 9 on sõnastatud järgmiselt:

Artikkel 8

Pikaajalise elaniku EL elamisluba

1. Pikaajalise elaniku elamisluba on alaline, kui artiklis 9 ei ole ette nähtud teisiti.
2. Liikmesriigid annavad pikaajalistele elanikele pikaajalise elaniku EL elamisloa. Elamisluba kehtib vähemalt viis aastat; see on vajaduse korral taotluse alusel automaatselt pikendatav
3. Pikaajalise elaniku EL elamisluba võidakse välja anda kas kleebisena või eraldi dokumendina. See antakse välja vastavalt eeskirjadele ja standardmudelile,

mis on sätestatud nõukogu 13. juuni 2002. aasta määruses (EÜ) nr 1030/2002, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks. [6] Rubriiki „loa liik“ kirjutab liikmesriik „pikaajaline elanik – EL“.

Artikkel 9

Staatuse tühistamine või kaotamine

1. Pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:

- a) tuvastatakse, et pikaajalise elaniku staatus on saadud pettuse teel;
- b) rakendatakse väljasaatmist artikli 12 tingimuste kohaselt;
- c) isiku äraolek ühenduse territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud. [lk 5]

2. Erandina lõike 1 punktist c võivad liikmesriigid ette näha, et 12 järjestikust kuud ületav äraolek või teatud konkreetsetel või erakorralistel asjaoludel toimuv äraolek ei põhjusta staatuse tühistamist või kaotamist.

3. Liikmesriigid võivad ette näha, et pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele juhul, kui ta kujutab ohtu avalikule korrale või julgeolekule, arvestades tema sooritatud õigusrikkumise kaalu, kuid selline oht ei ole väljasaatmise põhjuseks artikli 12 tähenduses.

4. Pikaajalisel elanikul, kes on elanud teises liikmesriigis III peatüki kohaselt, ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele, mis on saadud esimeses liikmesriigis, kui seesama staatus on antud teises liikmesriigis artikli 23 kohaselt.

Pärast kuueaastast äraolekut selle liikmesriigi territooriumilt, kes andis pikaajalise elaniku staatuse, ei ole asjaomasel isikul igal juhul enam õigust pikaajalise elaniku staatusele nimetatud liikmesriigis.

Erandina teisest lõigust võib asjaomane liikmesriik ette näha, et konkreetsetel põhjustel võib pikaajaline elanik oma staatuse nimetatud liikmesriigis säilitada, kui äraolekuaeg on kestnud üle kuue aasta.

5. Seoses lõike 1 punktis c ja lõikes 4 osutatud juhtudega näeb staatuse andnud liikmesriik ette lihtsustatud korra pikaajalise elaniku staatuse tagasisaamiseks.

Seda korda kohaldatakse eelkõige neil juhtudel, kui isik on elanud teises liikmesriigis seoses õpingutega.

Pikaajalise elaniku staatuse tagasisaamise tingimused ja kord nähakse ette siseriiklikus õiguses.

6. Pikaajalise elaniku EL elamisloa kehtivusaja lõppemine ei tähenda mingil juhul pikaajalise elaniku staatuse tühistamist või kaotamist.

7. Kui pikaajalise elaniku staatuse tühistamine või kaotamine ei too kaasa riigist lahkumist, lubab liikmesriik asjaomasel isikul oma territooriumile jääda, kui isik täidab siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimused ega kujuta ohtu avalikule korrale või julgeolekule. [lk 6]

4. Liikmesriigi õigusnormid:

(Verwaltungsgericht Wien'i esiletõst)

NAG §-s 20 sätestatud

Elamislubade kehtivus
§ 20.

(1) Tähtajaline elamisluba väljastatakse 12 kuuks või käesolevas seaduses sätestatud pikemaks perioodiks, välja arvatud juhul, kui elamisluba taotletakse lühemaks ajaks või kui reisidokumendi kehtivus on taotletava perioodi pikkusest lühem.

(1a) § 8 lõike 1 punktide 2, 4, 5, 6, 8, 9 või 10 kohane elamisluba väljastatakse kolmeks aastaks, kui välismaalane

1. on läbinud integratsioonikokkuleppe mooduli 1 (integratsiooniseaduse (Integrationsgesetz) § 9), ja

2. on viimase kahe aasta jooksul viibinud pidevalt ja õiguspäraselt Austria territooriumil,

välja arvatud juhul, kui elamisluba taotletakse lühemaks ajaks või kui reisidokumendi kehtivus on taotletava perioodi pikkusest lühem.

(2) Elamisloa kehtivus algab selle väljastamise kuupäeval, pikendatud elamisloa kehtivus algab eelmise elamisloa viimasele kehtivuspäevale järgneval päeval, kui sellest ei ole möödunud üle kuue kuu. Õiguspärane Austrias viibimine eelmise elamisloa lõppemise ja pikendatud elamisloa kehtivuse alguse vahelisel ajal tuvastatakse samaaegselt pikendatud elamisloa väljastamisega omal algatusel tasuta otsusega.

(3) Elamisloa „Daueraufenthalt – EU“ (§ 45) omajal on Austrias – olenemata sellele elamisloale vastava dokumendi tähtajalisest kehtivusest – alaline elamisõigus. See dokument väljastatakse viieks aastaks, ning juhul kui ei tule kohaldada 2005. aasta välismaalaste politseikontrolli seaduse (Fremdenpolizeigesetz 2005) kohaseid meetmeid, pikendatakse seda erandina §-st 24 taotluse alusel ka pärast tähtaja möödumist.

(4) Lõike 3 kohane elamisluba lõpeb, kui välismaalane viibib väljaspool EMÜ territooriumi pikemalt kui 12 järjestikust kuud. Erikaalutlustel, nagu raske haiguse korral, sotsiaalse kohustuse täitmisel või üldise

kaitseväeteenistuse või tsiviilteenistusega sarnase [lk 7] teenistuse läbimise korral, võib välismaalane viibida väljaspool EMÜ territooriumi kuni 24 kuu jooksul, kui ta on ametiasutust sellest eelnevalt teavitanud. Kui välismaalasel on õigustatud huvi, peab ametiasutus taotluse korral tuvastama, et elamisluba ei ole lõppenud. EMÜ territooriumil viibimist peab tõendama välismaalane.

(4a) Erandina lõike 4 esimesest lausest lõppeb elamisluba „Daueraufenthalt – EU“, mis on antud elamisloa „Blaue Karte EU“ (ELi sinine kaart) omajale või tema perekonnaliikmele, kui välismaalane viibib väljaspool EMÜ territooriumi pikemalt kui 24 järjestikust kuud.

(5) Lõige 4 ei kehti elamisloa Daueraufenthalt – EU omaja suhtes, kui

1. tema abikaasa, registreeritud elukaaslane või üks vanematest on Austria kodanik, kes on Austria omavalitsusüksuse teenistuses ja kelle teenistuskohas asub välisriigis, või

2. tema abikaasa, registreeritud elukaaslane või üks vanematest on Austria kodanik, kes on Austria avalik-õigusliku asutuse teenistuses ja kelle teenistuskohas asub välisriigis, juhul kui nimetatud asutus tegutseb välisriigis Austria huvides, ja

isik on elukohast lahkumise kavatsusest (§ 2 lõige 2) ametiasutusele eelnevalt teada andnud. Punktide 1 või 2 kohaste tingimuste täitmist peab tõendama välismaalane. Elamisluba „Daueraufenthalt – EU“ pikendatakse taotluse alusel ka pärast elukohast lahkumist.

NAG § 2 lõikes 7 on sätestatud:

Lühiajalised Austrias ja välisriigis viibimised, eelkõige külastuse eesmärgil, ei katkesta õigust andvat või lõpetavat viibimise või elamise kestust. Sama kehtib ka juhul, kui välismaalane on Austria territooriumilt lahkunud välismaalaste politseikontrolli seaduse alusel tehtud ja tagantjärele tühistatud otsuse tõttu.

C. Kaebaja ettepanek algatada rikkumismenetlus

5. Pärast esialgset kirjavahetust Euroopa Komisjoni rände ja siseasjade peadirektoraadi osakonnaga C.2, seaduslikud sisserändeteed ja integratsioon, esitas kaebaja advokaat 29. jaanuaril 2020. aastal formaalse kaebuse direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tõsise rikkumise kohta Austria migratsiooniasutuse poolt ja tegi ettepaneku rikkumismenetluse algatamiseks. Muu hulgas teavitas [lk 8] advokaat komisjoni, et Verwaltungsgericht Wien kaalub Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 alusel eelotsusemenetluse algatamist.
6. Komisjoni seadusliku rände alase ekspertgrupi (Contact Group Legal Migration) koosolek toimus 18. veebruaril 2020. Ekspertgrupi eesmärk on edendada

komisjoni ja liikmesriikide vahelist dialoogi liidu õiguse tõlgendamise ja kohaldamise osas. Koosoleku päevakorras olid direktiivi 2003/109/EÜ artiklite 5 ja 9 tõlgendamise küsimused.

7. Enne koosoleku protokollit heakskiitmist ja selle avalikustamist komisjoni veebilehel edastas ekspertgrupp advokaadile koosoleku protokollit eelnõu ja palus end informeerida juhul kui Verwaltungsgericht Wien esitab eelotsusetaotluse.

D. Euroopa Komisjoni esialgne õiguslik arvamus

8. Nagu nähtub 18. veebruari 2020. aasta koosoleku protokollist, on komisjon direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendamise küsimuses õiguslikul arvamusel, et sõnastust (ja staatuse kaotamise koosseisu) „*isiku äraolek ühenduse territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud*“ tuleb tõlgendada kitsalt ning selliselt, et pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kaotamise toob endaga kaasa ainult „*füüsiline eemalolek*“ ühenduse territooriumilt 12 järjestikuse kuu jooksul. Seevastu ei ole oluline asjaolu, kas pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodanik elas asjakohasel perioodil ka tegelikult ühenduse territooriumil või kas seal oli tema harilik viibimiskoht.
9. Põhjenduses märkis komisjon direktiivi 2003/109/EÜ teisele põhjendusele viidates, et direktiivi eesmärk on anda pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikele ühtsed õigused, mis on võimalikult lähedased EL kodanike õigustele. Seetõttu välistab juba lühike füüsiline ühenduse territooriumil viibimine 12 kuu jooksul direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c kohase staatuse kaotamise koosseisu kohaldamise.

E. Eelotsusetaotluse esitamine

10. Kaebaja ei viibinud ajavahemikul 2013. aasta augustist kuni 2018. aasta augustini (ja ka pärast seda) asjakohaste ümberlukkamatute toimiku materjalide kohaselt kordagi 12 [lk 9] järjestikuse kuu jooksul või pikemalt väljaspool ühenduse territooriumi. Ühenduse territooriumil viibimised kestsid – samuti ümberlukkamatult – ainult mõne päeva aastas. Eelmises lõigus kirjeldatud komisjoni õiguslik arvamus tugineb aga kaebuses esitatud väidetele. Erinevalt vastustaja vastuväidetest välistavad direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c kohase teokoosseisu täitmise ka lühemad (ainult mõne päeva kestvad) kaebaja viibimised ühenduse territooriumil 12 kuu pikkuse ajavahemiku kestel. Kui lähtuda sellest õiguslikust arvamusel, omab kaebaja Austrias jätkuvalt pikaajalise elaniku staatust.

F. Eelotsuse kiirmenetluse taotlus

11. ELTL kolmanda osa V jaotise 2. peatükk sisaldab piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika alaseid sätteid. ELTL artikli 79 lõike 1 kohaselt töötab liit välja

ühise sisserändepoliitika, mille eesmärk on eelkõige tagada ka liikmesriikides seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglane kohtlemine. Sel eesmärgil võtavad Euroopa Parlament ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu normid, mille kohaselt liikmesriigid väljastavad pikaajalisi viisasid ja elamislube, sealhulgas neid, mille eesmärk on perekondade taasühinemine (viidatud artikli lõike 2 punkt a).

12. Direktiivi 2003/109/EÜ preambuli kohaselt põhineb see direktiiv eelkõige Euroopa Ühenduse asutamislepingu endise artikli 63 esimese lõigu punktidel 3 ja 4 (nüüd ELTL artikkel 79).
13. Verwaltungsgericht Wien'i menetluses olev põhikohtuasi tõstatab küsimusi direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c kohase pikaajalise elaniku staatuse kaotamise teokoosseisu tõlgendamise kohta ning seega ELTL kolmanda osa V jaotises hõlmatud valdkondade suhtes. Seetõttu on Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 kohane kiirmenetluse kohaldamine lubatav.
14. Kaebajal, kes samuti nagu tema abikaasa ja neli alaealist last, elas Ühendkuningriigi mitmeaastase elamisloa alusel Ühendkuningriigis, on oluline õiguslik huvi oma Austrias kehtiva õigusliku seisundi kiire väljaselgitamise suhtes, sest ta on juba teinud ettevalmistusi perekonna taasühinemise menetluseks vastavalt NAG § 46 lõike 1 punkti 2 alapunktile a, et võimaldada oma perekonnaliikmetel talle elamisloa „Rot-Weiß-Rot – Karte plus“ (tähtajaline elamisluba, mis annab piiramatu juurdepääsu tööturule) alusel Viini järele sõita.
15. Veelgi enam on see oluline asjaolu tõttu, et BREXITi üleminekurežiim lõpeb 31. detsembril 2020 (välja arvatud juhul, kui seda pikendatakse veelkord, mis on aga hetkel ebatõenäoline). [lk 10]
16. Vastavalt NAG § 21 lõikele 1 tuleb vastav taotlus esitada enne Austriasse sisenemist välisriigis asuvale kohalikule pädevale diplomaatilisele esindusele (käsoleval juhul Austria saatkonnale Londonis; edaspidi „Londoni saatkond“).
17. Tulenevalt ulatuslikest COVID-19 pandeemia tõkestamise meetmetest võttis Londoni saatkond kaebaja väidete kohaselt kuni 11. augustini 2020 vastu ainult Austria ning teiste EMÜ riikide kodanike lähedaste perekonnaliikmete viisa- ja elamisloataotlusi. Pärast taotluse esitamise tähtaja määramist Londoni saatkonna poolt esitavad kaebaja perekonnaliikmed tema andmetel NAG § 46 lõike 1 punkti 2 alapunkti a kohased taotlused eeldatavasti juba augusti teises pooles või septembri esimeses pooles. Asjaomase elamisloa väljastamise eelduseks on kaebaja kui pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse edasi kestmine direktiivi 2003/109/EÜ tähenduses.
18. Vastavalt haldusmenetluse üldosa seaduse (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz; edaspidi „AVG“) §-le 38 on ametiasutusel (käsoleval juhul Landeshauptmann für Wien'il) õigus langetada uurimismenetluse käigus tekkivate eelnevate küsimuste suhtes, mille kohta põhiküsimusena teevad otsuse teised haldusasutused või kohtud, otsus asjaomase

olukorra osas tekkinud arusaama alusel ning võtta see hinnang oma otsuse aluseks – või peatada menetlus kuni eelneva küsimuse osas lõpliku otsuse tegemiseni, kui eelnev küsimus on juba pädeva haldusasutuse või kohtu poolelioleva menetluse ese.

19. Eeltoodut arvesse võttes tuleb lähtuda asjaolust, et Landeshauptmann für Wien peatab peatselt algatatava perekonna taasühinemise menetluse kuni Verwaltungsgericht Wien teeb kaebemenetluses otsuse.
20. Kui Euroopa Kohus vastaks Verwaltungsgericht Wien'i esitatud küsimustele tavapärase eelotsusemenetluse raames, võiks keskmise menetlusaja järgi (viimati avaldatud Euroopa Kohtu aastaaruandes 2018)¹ eeldada, et järgmises lõigus esitatud küsimustele direktiivi 2003/109/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti c tõlgendamise kohta antakse selgitus alles 2021. aasta detsembris või 2022. aasta jaanuaris. Ametiasutuse otsus kaebaja taotletava taasühinemise kohta oma abikaasa ja alaealiste lastega Viinis lükkuks seega edasi vähemalt 2022. aasta kevadeni. [lk 11]
21. Kui aga kaebaja õiguslikule staatusele antaks hinnang Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 kohase kiirmenetluse raames, saaks Euroopa Kohus Verwaltungsgericht Wien'i esitatud küsimustele vastata juba sel aastal (eelotsuse kiirmenetluse keskmine menetlusaeg oli viimati veidi üle kolme kuu) ning eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks kaebaja kui pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku staatuse kinnitada juba 2021. aasta algul. Niisugusel juhul võib eeldada, et ametiasutus teeb otsuse kaebaja perekonnaliikmete taasühinemise kohta 2021. aasta kevadel.

[...] liikmesriigi menetlusõigus]

[...]

Verwaltungsgericht Wien

[...]

¹ Vt https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-06/20190650_ra_pan_et_2019-06-06_09-48-20_221.pdf